

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Cambium

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

Bulla non suspendit privilegia concessa in iure communi, vel approbata per antiquam consuetudinem.

95. Bulla non suspendit privilegia concessa in iure communi, neq; approbata usu tolerata consuetudinis. Quia hæc non exprimit. Et idem possunt Regulares uti privilegio celebrandi tempore interdicti in aliquibus festivitibus, & ad officia divina ac recipienda Sacramenta omnes admittere. Ita Villalobos *tom. 1. tractat. 27. claus. 12. num. 7. part. 1. tract. 11. resol. 87.*

Et indulgentiæ, quas Commissarius Cruciatæ suspendit, publicari possunt de ejus licentia, acquirendæ tamen ab habentibus Cruciatam. Sed in hac licentia nec ipse, nec ejus Notarius, possunt aliquid accipere vel jure laboris. Vide V. Commissarius Cruciatæ, numer. 5.†

96. † Indulgentiæ, quas Commissarius Cruciatæ suspendit, publicari possunt de ejus licentia, acquirendæ tamen ab habentibus Cruciatam. Sed in hac licentia nec ipse, nec ejus Notarius, possunt aliquid accipere vel jure laboris. Vide V. Commissarius Cruciatæ, numer. 5.†

BULLA CRUCIATÆ

Quoad alia.

Bulla Cruciatæ non suspenditur per Bullam Cæne. Nec per Jubilæum anni sancti.

97. Bulla Cruciatæ, quoad facultatem absolvendi à reservatis in ipsa non suspenditur per Bullam Cæne. Vide V. Bullæ Cæne num. 37. Item non suspenditur per Jubilæum anni sancti. Ita Rodriquez in Bull. §. 12. dub. 6. n. mee. 8. asserens pro hac sententia declarationem Clement. VIII. in Jubilæo anni 1600. sicut etiam declaravit S. D. N. Urbanus VIII. pro Jubilæo anni 1625. ut testatus est vir fide dignus. Ratio autem est; quia Bulla est concessa per modum contractus, per Jubilæum vero non revocantur privilegia concessa in formam contractus. Sed Navarr. *not. 33. num. 3.* & alii contrarium docent. *part. 1. tract. 11. resol. 97.*

Bulla privilegii uti quis potest extra Regna Hispaniarum.

98 Privilegiis Bullæ potest quis uti extra Regna Hispaniæ, ubi Bulla non publicatur: & sic sumens Bullam in Sicilia, si postea Romam petat, potest sibi Confessarium eligere, & cum illo à reservatis absolvi. Excipe tamen privilegium edendi carnes, & lactinia, nam hoc conceditur tantum commorantibus in Regnis Hispaniarum. Ita Villalobos *tom. 1. tract. 27 in tit. num. 3 part. 1. tract. 11. resol. 1.*

Excipe esum verum, ut sup. n. 70.

99. Bullæ privilegia sunt favorabilia, ac proinde amplianda. Quia sunt beneficium Principis, sine alicujus præjudicio. Sunt opus liberalitatis, clementiæ, &c. Et tandem ordinantur ad publicam Ecclesiæ necessitatem sublevandam. Ita Suarez de relig. *tom. 2. lib. 6. cap. 16. num. 3.* contra Sanchez de matrim. *tom. 3. lib. 8. disp. 2. num. 7 part. 1. tract. 11. resol. 98.*

Bulla privilegia favorabilia, & idem amplianda.

CALIX.

1. † Calix debet esse consecratus: † Et quidem consecratus remanet, si in illo non consecrato aliquis ignoranter celebret. Nec iterum consecrari debet, si usu aurum amittens, iterum deauratur. Vide *ver. Vasa sacra.* Celebrari in calice non consecrato, vel ligneo peccare, sed non incurrere pœnâ depositionis, docet Tamb. *opus. de sacrif. miss. l. 1. c. 1 §. 3.* Sed non audeo discedere à cõmuni DD. sententiâ quæ habet, quod incurrat pœnam. *Dicast. de Sacr. 20. l. 1. tr. 5. disp. 4. dub. 9 p. II. tr. 8. res. 31.* pœna autem est, depositio ab officio & beneficio, *6. ult. de col. miss.*

Calix debet esse consecratus, sed quo modo?

CAMBIVM.

1. † Cambium est permutatio negotiatoria numismatis pro numismate. Ejus quatuor sunt species. Cambium per minutum, cambium fictum, cambium per litteras, & cambium reale. Circa cambium per litteras. †

2. Frequens est hodie cambium, vulgo dictum *collaricorsa*, in quo procurator campforis respondet pro campforio cum pecuniis ipsius campforis. Illius praxim invenies apud Salonium de *justitia. tom. 2. quæst. 4. artic. 2. contr. 12.* Porro hoc cambium Sotus *justit. libr. 6. Pars negati. quæst. 10. artic. 1 & quæstion. 13. art. 1. v. probati.* & alii vocant usurarium. Quia in vetero cambio, sicut interveniunt diversi domini, ita intervenire debet versa pecunia: nam pecuniæ unius personæ

Cambium quid; & quotuplex?

Cambium [con la ricorsa] an licitum?

Part. negati. quæst. 10. artic. 1 & quæstion. 13. art. 1. v. probati.

sonæ non dicuntur propriè commutari cum pecunia ejusdem, sed alterius: in hoc autem cambio tota pecunia quæ datur & accipitur, est pecunia ipsius campforis. Deinde, procurator campforis censetur eadem persona cum campfore, & sic non potest inter ipsos intercedere solutio, nisi fictitia, *part.*

Sed affirmativa etiam probabilis.

10. tract. 12. resolut. 28. §. itaque ex his. Hæc opinio est probabilior. Sed contraria Saloni *ubi supra*, & aliorum est etiam probabilis. Favet enim illi declaratio Cardinalium apud ipsum, & favere videtur Bulla Pii V. ad Bononienses, in qua cambia absolurè conceduntur absque ulla distinctione personæ, & pecuniæ. Probat etiam rationibus. Tum quia solutio pecuniæ fit quidem in loco, ubi recepta est, sed non virtute primi cambii. (Hoc enim finitum est in loco nundinarum per solutionem factam à procuratore campforis pro campfatio.) Sed virtute secundi cambii celebrati in loco nundinarum per missionem aliam litterarum. Tum, quia procurator campforis ex sua, vel aliena pecunia licitè potest respondere pro campfatio de mandato ipsius campforis, unde & poterit cum pecunia ipsius campforis, quia in contractibus civilibus quidquid possumus per alios, possumus etiam per nosmetipsos. Et tandem, quia in hoc cambio campfarius nullum interesse patitur, immò acquirit facilitatem in habenda pecunia, & liberatur ab onere quærendialium, qui solvat. Ad argumenta contraria responder probabiliter auctor *consil. 31. inter consilia. Navarr. tractat. 2. libr. 5. titul. de usuris.* Nam non est inconveniens, quòd procurator campforis sit etiam procurator campfarii & gerat vicem duorum; ut passim habetur in jure; & latè probat Molfesius *tom. 2. tractat. 12. cap. 7. numer. 51.* Itaque idem procurator, ut campfarius solvit, & ut campfor solutionem acceptat Pecunia verò ratione secundi cambii fit pecunia campfarii, ac proinde licitè solvi potest campfori pro primo cambio. *part. 1.*

tractat. 8. resolut. 1. Estque hoc cambium justum etiam in foro fori, & talis campfor non debet puniri tamquam usurarius. Ita contra Lessium *libr. 2. cap. 23. dub. 7. numer. 72.* Salvatore *contin. camb. par. 2. numer. 8.* qui citat Rotam Romanam, & aliàs. *part. 1. tractat. 8. resolut. 13.*

Etiam in foro exteriori.

3. Cambium *collaricorsa* non differt substantialiter à cambio *colle continuationi*, sed tantum accidentaliter, eo quod cambium continuationum redigitur ad duas personas, cambium verò recurfa ad tres. In reliquis conveniunt. Nam cambia continuationum sunt cambia reiterata, seu novæ emptiones, & venditiones, sub iisdem justitiæ regulis, quas cambium recurfa requirit. Ita Filliuc. *1. 2. tr. 35. p. 2. c. 11. num. 489. p. 1. tr. 8. ref. 4.*

Nec differt essentialiter à cambio (colle continuationi.)

4. Hoc utrumque cambium continuationum, & recurfa licitè exercetur etiam à personis privatis, mulieribus, &c. Ita Naldus *sum. V. cambium. numer. 6.* Ratio est, quia recambia seu continuationes non sunt ligatæ ratione tantum lucri, cessantis, vel damni emergentis, ut docet Filliuc. *tom. 2. tractat. 55. par. 2. cap. 10. numer. 471.* sed etiam ratione emptionis, & venditionis, ut docet Scortia in *Bull. Pontif. epit. 107. theor. 186.* Est enim cambium semper emptio & venditio scutorum de marca tamquam mercis: & in recambiis augetur fors ex lucro præcedenti, *part. 1. tractat. 8. resolut. 2. §. 5.* Neque respondens seu procurator debet esse mercator, dummodo præstet omnia essentialia cambii, litteras, &c. Ita Salvatore *de contin. camb. part. num. 23. ibid. resolut. 3.*

Et utrumque exerceri potest à mulieribus, & personis privatis.

Quali etiam potest esse respondens.

5. Pro cambiorum provisione debetur tertia pars scuti pro singulis centenariis, secundum pecuniam, de qua cambium solvitur. Et hoc ex immemorabili mercatorum consuetudine. Ita Bonifignius *de camb. cap. 7. part. 1. tract. 8. resolut. 6.*

Pro cambiorum provisione debetur tertia pars scuti pro singulis centenariis.

6. Sed an tertia pars pro centenario justè accipiatur etiam in recambiis, & continuationibus? Respondent aliqui

Sed an etiam in recambii? Quidam affirmant.

affirmativè, innixi consuetudini mercatorum. Nam, ut advertit Bonifignius *de camb. cap. 7. numer. 23.* de iustitia vel iniustitia provisionum huiusmodi, communi mercatorum arbitrio standum est.

Alii negant.

Alii negativè respondent cum Maldero in *2. 2. tractat. 5. cap. 4. dub. 7.* quia putant, provisiones deberi pro labore, qui non est æqualis in cambiis realibus, & in recambiis. Sed posset quis respondere, consuetudinem habentem vim legis determinasse provisiones cambiorum, considerato labore in genere. Deinde, quia licet campsores in recambiis non laborent, ut in cambiis realibus, tamen ipsi vellent laborare, & lucrari: & ex culpa campfariorum non laborant in cambiis realibus, & sumunt provisiones, ac proinde possunt ab illis integras provisiones accipere. Et sic Fillucius *tomo 2. tractat. 35. part. 2. cap. 10. numer. 471.* ait, posse in recambiis integras provisiones accipi, non ratione laboris, sed lucris cessantibus. (Scorpiæ verò in *Bull. Pont. epit. 107. theor. 286.* eas justificat ex eo, quod recambia sunt novæ emptiones, & venditiones. *p. 1. tr. 8. res. 8.*)

Sed qui affirmant diversimodè se tuentur. Illi quidem ratione laboris.

Alii ratione lucris cessantibus.

Alii ratione periculi.

Alii dicunt, integras provisiones deberi ratione periculi amittendi sortem principalem. Nam, ut ait Salvatore *de contin. camb. part. 5. numer. 45.* campfarius, qui pro solutione cambii videtur bonus solutor, in recambiis post aliquot annos deficere potest, dum interim alieno ære gravatur. Sed contra hanc responsionem adest validissimum argumentum. Quia scilicet, cum pericula non sint æqualia, æquales provisiones ab omnibus non iustè sumuntur. At huic quoque argumento respondet Scaccia *de commerc. §. 3. Gloss. 3. numer. 12.* qualitatem periculi esse incertam, cum quandoque plus periculi lateat, quam timeatur, cum igitur lex conscientiæ debeat esse de re possibili, & impossibile sit, qualitates, & quantitates periculi minutatim cognoscere: æquale pretium, quod inve-

terata consuetudo (considerato periculo in universum) statuit, iustum esse. Atque hoc etiam procedere, quando campsores recipiunt fideiussores, & pignora. Nam & fideiussor potest esse ære alieno gravatus, & pignus obligatum anterioribus creditoribus: atque adeò in hoc casu non evacuatur periculum. Sed adhuc restat aliud argumentum. Nam, cum periculum sit agentium, provisiones deberentur agentibus, non campforibus. Sed responderi etiam potest, agentes omnia efficere curi periculo campforum, vulgò *sof'a di loro*: & sic campsores ratione periculi provisiones integras sumere.

Etiã, cum ad sunt pignora, & fideiussores.

Quæ omnia disputationis causa dicta sint. Nam ipse consulere, ut campsores in recambiis non sumant integrum interesse, sed pactum efficiant, ut interesse non excedat certam summam sibi bene visam. Quam summam quando interesse cambii non excederet (quod rardò contingit) consulat peritos Confessarios, & viros expertos, *part. 1. tract. 8. res. 7.*

Sed ipse consulere ne integrum interesse sumant.

7. In casu, quo campfor solvit sibi ipsi pro campforo de illius mandato, ipseque rationes accipit, librum tenet, & alia negotia peragit campfario competentia, aliqui putant, sumi posse duas provisiones, unam in loco cambii, aliam in nudinis. Nam, sicut, si debitor mandaret alicui tertio, cambia sumere, pro se solvere, &c. deberetur huic una provisio ratione laboris, & obligationis quam in cambio contraheret, ita hæc secunda provisio deberetur campfari cui campfarius hoc mandat, & per quem à laboribus eximitur. Ita Scaccia *de commerc. §. 3. gloss. 3. numer. 15. part. 1. tract. 8. res. 9.*

Sed an recipi possint duplicata, quãdo campfor agit negotia, quæ competenterent campfario?

8. Major provisio deberetur pro cambio magno, quàm pro parvo. Et sic Scaccia *ibidem, numer. 475.* & alii absolute dicunt, deberi mercatoribus pro singulis centenis tertiam partem: Tum quia secundum aliquos provisio deberetur ratione periculi, quod in cambio majori est majus, Tum etiam, quia, si debe-

Maior provisio debetur in cambio maiori.

deberetur ratione laboris, qui est æquod
lis: adhuc Notarii recipiunt diversum
stipendium in scripturis æqualis laboris,
eo quod continent diversam pecunia-
rum summam. Et Sartores majus stipen-
dium sumunt in conficienda veste au-
rea, ac in serica, & tamen labor est æqua-
lis. *part. 1. tractat. 8. resol. 10.*

*Cum capsu-
rius differt
solvens, pro-
babile est cã-
psorem posse
aducere pro-
visiones forti
principali.*

9. Quando campfarius differt solu-
tionem provisionis, probabilis est sen-
tentia Lessii *lib. 2. cap. 23. dub. 6. numer.*

85. contra Narbonam in 3. *part. Reco-
pilat. lib. 5. titul. 18. lib. 13. gloss. 2. num.*

32. quod possit, campfor illas aducere
forti principali, & cambium augere.

Quia campfores moraliter certi sunt, se
illud lucrum potuisse statim ad cam-
bium dare, & per illud lucrari, quod lu-
crum jam cessat. Sed Scortia in *Bull. Pon-
tif. epist. 107. theorem. 289.* id concedit,
quia recambium est novus Contractus
emtionis, & venditionis. *part. 1. tract. 8.
resolut. 11.*

*Quam non
tenetur cã-
psor acce-
ptare sine
provisioni-
bus.*

20. Potest licite campfor non acce-
ptare solutionem forte, nisi simul sol-
vatur interesse. Et sic, si cui debentur decem
pro forte, & tria pro interesse, si tria
solvantur, non tenetur illa minuere de
forte, sed potest accipere pro interesse.
Rationes huius sententiæ invenies apud
Malderum in 2. 2. *tract. 5. cap. 4. dub. 20.
part. 1. tract. 8. resol. 12.*

*Campfor, qui
bona fide
dedit pecuniam
Panormi
solvendam
Messanæ,
habere, pu-
tans, cam-
psarium se
illam Messa-
na habere,
potest nihil
ominus cer-
tior factus
ordinarium
lucrum ac-
cipere.*

11. Probabile est, campforem, qui
bona fide dedit pecuniam ad cambium
Petro solvendam Messanæ, existimans,
ipsam habere in tali loco pecuniam,
si comperiat postea non habere, non
posse ordinarium lucrum ab illo exi-
gere, sed tantum damnum emergens,
aut lucrum cessans. Quia Petrus sic,
& sine animo obligandi promisit, &
sic non tenetur ad aliud. Ita Salas de
comb. dub. 15. numer. 2. Sed contraria
sententia Molinæ de *insti. tom. 2. tra-
ctat. 2. disputat. 404. numer. 7.* est pro-
babilior. Quia, cum campfor bona fi-
de contractum ex parte sua impleverit,
tenetur quoque Petrus ex parte sua im-
plere, quantum potest, vel solvere quan-
tum campfori interest eum impleri: alio-

qui contractus semper paterent fraudi-
bus. *part. 1. tract. 8. resol. 14.*

12. Pius V. in Bulla prohibet pactum
de certo ac determinato interesse in
cambiis à principio. Sed, qui hæc pro-
hibitio fundatur in præsumptione frau-
dis usurariæ, si tale pactum fiat, tenet in
conscientia, dummodo moraliter con-
suet, justum esse. Ita Lessius *lib. 2. cap.
23. dub. 12. numer. 90.* contra Fillucium
tom. 2. tractat. 35. part. 2. cap. 7. num. 424.
Neque in hoc casu campfor peccat.
Quia, cessante fraude, quam dicta Bulla
præsumit, etiam in particulari, cessat
prohibitio. Ita Granado in *part. 2. con-
trov. 7. part. 2. tract. 3. disp. 15. sect. 2.* contra
Rebellium *part. 2. lib. 11. quest. 3. num. 5.
part. 1. tract. 8. resol. 15.*

*Pactum de
certo inter-
esse in cam-
biis solven-
do, si in sum-
sit, tenet in
conscientia.*

13. Probabile est cambium esse licitum,
quod dirigitur ad locum ubi cam-
psarius nec ullam pecuniam, nec fidem,
nec respondentem aut procuratorem
habet, sed campfor suum factorem,
qui pro illo respondeat, & solvat ex pe-
cuniis ipsiusmet campforis, & postea
eandem pecuniam per aliud cambium
remittat, ut ita fiat solutio utriusque
cambii, & interesse in loco, ubi primo
fuit accepta, sed si curiosus sis amice Lector
lege totam resolutionem, *part. 9. tr.
8. resol. 67.*

14. Possunt vendi merces pecunia ex-
pectata carius, si vendantur numerata
pecunia, computatis prudenter expen-
sis, & aliis ad imponendum de novo
pretium contra Roecafull. qui putat
in eo casu pretium crescere ratione so-
lius dilatae solutionis, quod negatur,
sed crescit ratione multitudinis empto-
rum, qui carius emant pecunia expecta-
ta, quam numerata. Molina & alii *part.
10. tractat. 12. resolut. 28.* ex hoc dico
cambium quod vocatur (*sopra di se con-
la ricorsa*) esse licitum Sã, & alii, *ibid. §.
it aquo ex his.*

*Possunt ven-
di carius
merces ex-
pectata per
cuniam.*

*Licitum est
cambium cõ-
ricorsa.*

CAPELLANVS.

1. **A**N Clericus in minoribus possit
esse Capellanus, vide V. Beneficiũ,
num. 18.